

Vastlopen in het VO voorkomen door focus op executieve functies

Jan Ververs – HCO Onderwijsadviseur

EDventure

Vereniging van adviesbureaus
voor onderwijs en jeugdhulp

BCO | Onderwijsadvies

Sardes
Samen leren ontwikkelen

Driestar onderwijsadvies

OBD Noordwest
Onderwijsdiensten

Doel van deze workshop

- Ik krijg inzicht in het belang van executieve functies op het leren van excellente leerlingen (ter voorbereiding op het VO)*

Hoe komt het dat slechts 16-25% van de excellente leerlingen een universitair diploma haalt?

Wat zijn de oorzaken?

culturele-verschillen
leren-leren
doorzettingsvermogen
sociaal-milieu
taalproblematiek focus geld
emotieregulatie
motivatie
psychische-stoornissen

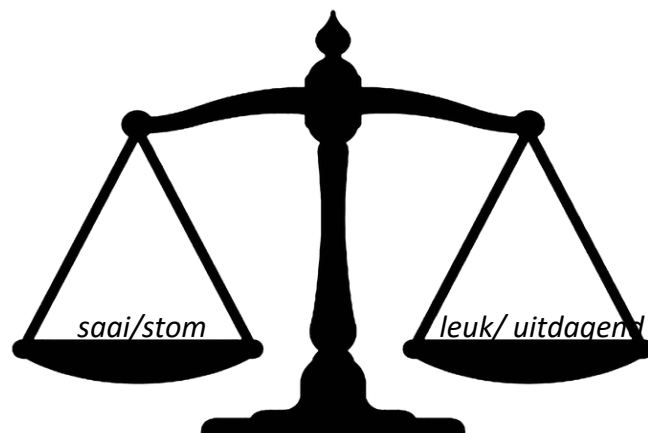
Verwachtingen ouders...

“Het werk moet leuk zijn!”

“Zorg voor uitdaging!”

“Ik wil geen klachten meer dat het saai is!”

“Met dit IQ verwacht ik een vloeiend pad van VWO naar universiteit!”

Leerzones

Gevarenzone

Stretchzone

Comfortzone

Dit is niet
uitdagend en ik
leer niets
nieuws

Dit is lastig, maar ik kan het wel. Ik leer nieuwe dingen.

Dit is nu nog moeilijk voor mij

Spanning, kramp,
onrust, verwarring,
onzekerheid etc.

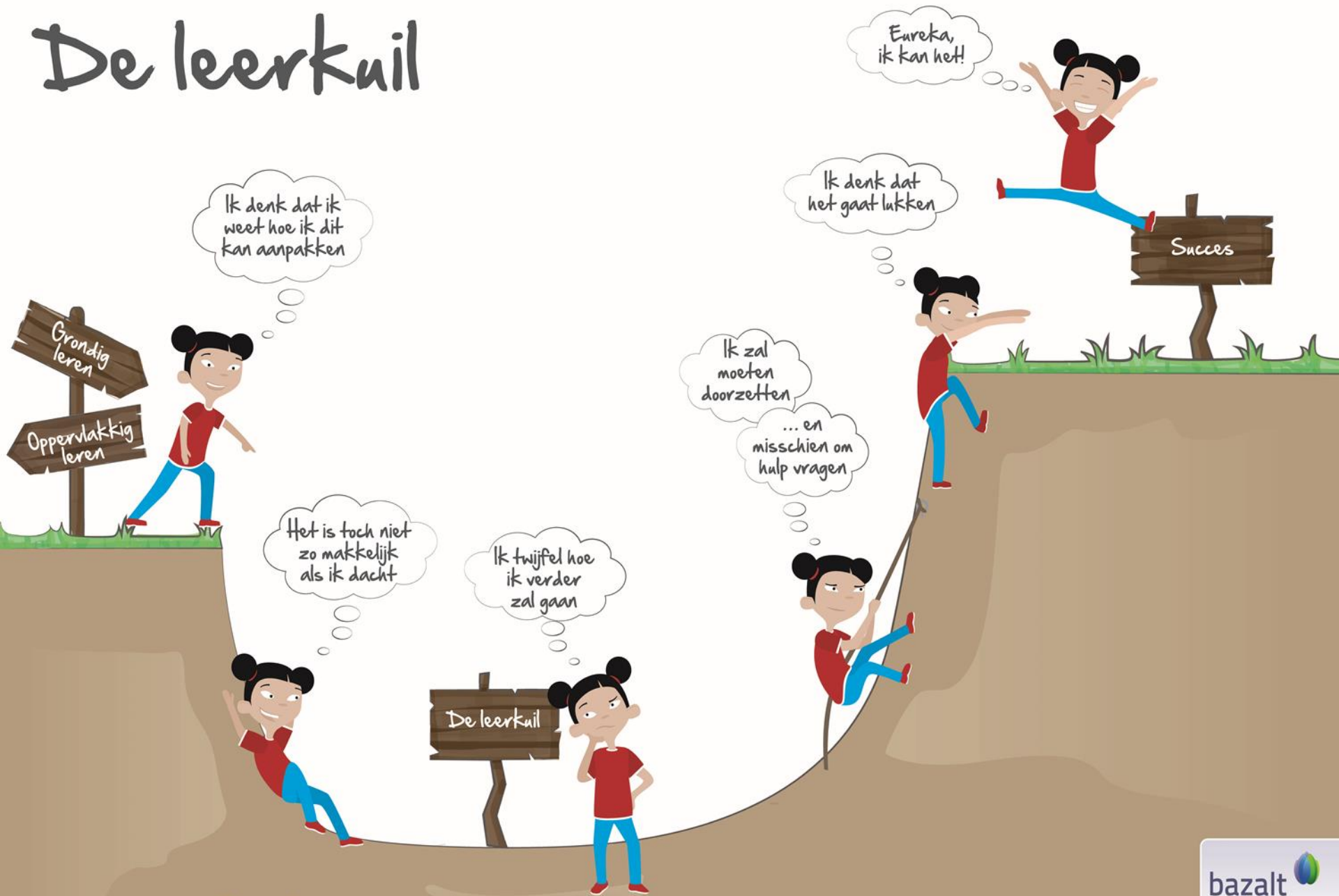
Leerpain!

LEARNING PIT Zo ziet leren er uit

De leerkuil

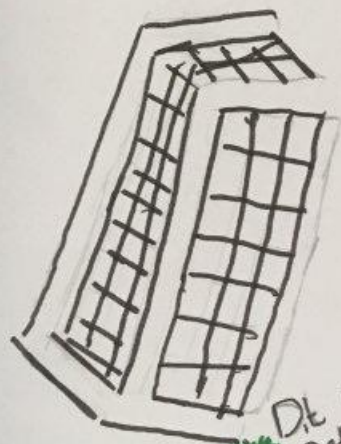
Ervaring

- Welke ervaring had je?
- Wat ging er in je om?
- Vond je het leuk / niet? En waarom?

Zet je antwoord in de chat

Ik moet het halen

Dit kan ik echt
niet

Ik wil eigenlijk stoppen

Goal

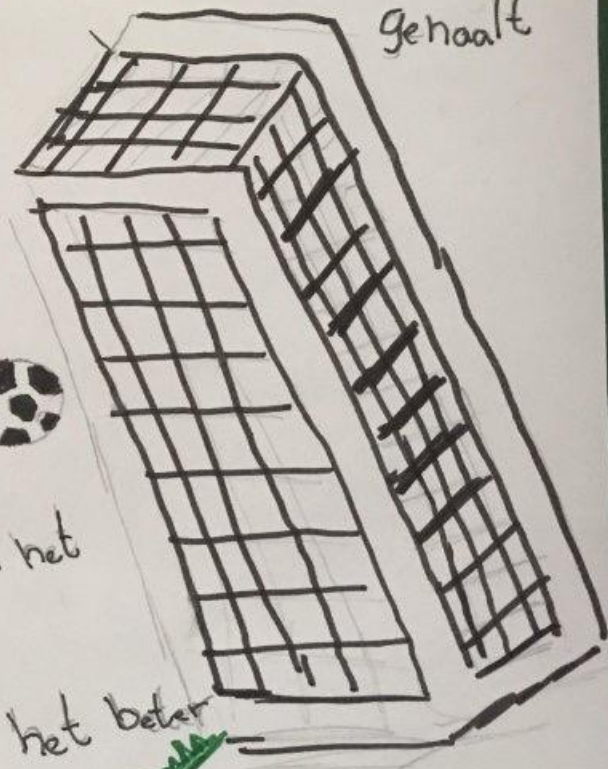
Ik heb het
gemaakt

Ik kan het

Ik kan het beter

Ik snap het

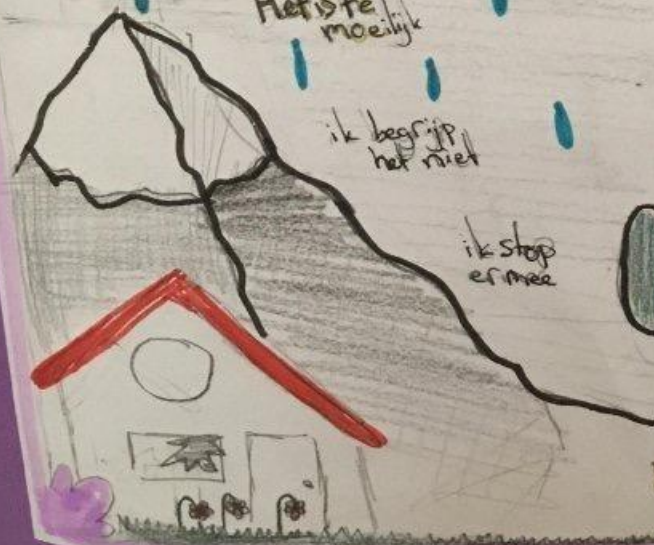

Het is te
moeilijk

ik begrijp
het niet

ik stop
er mee

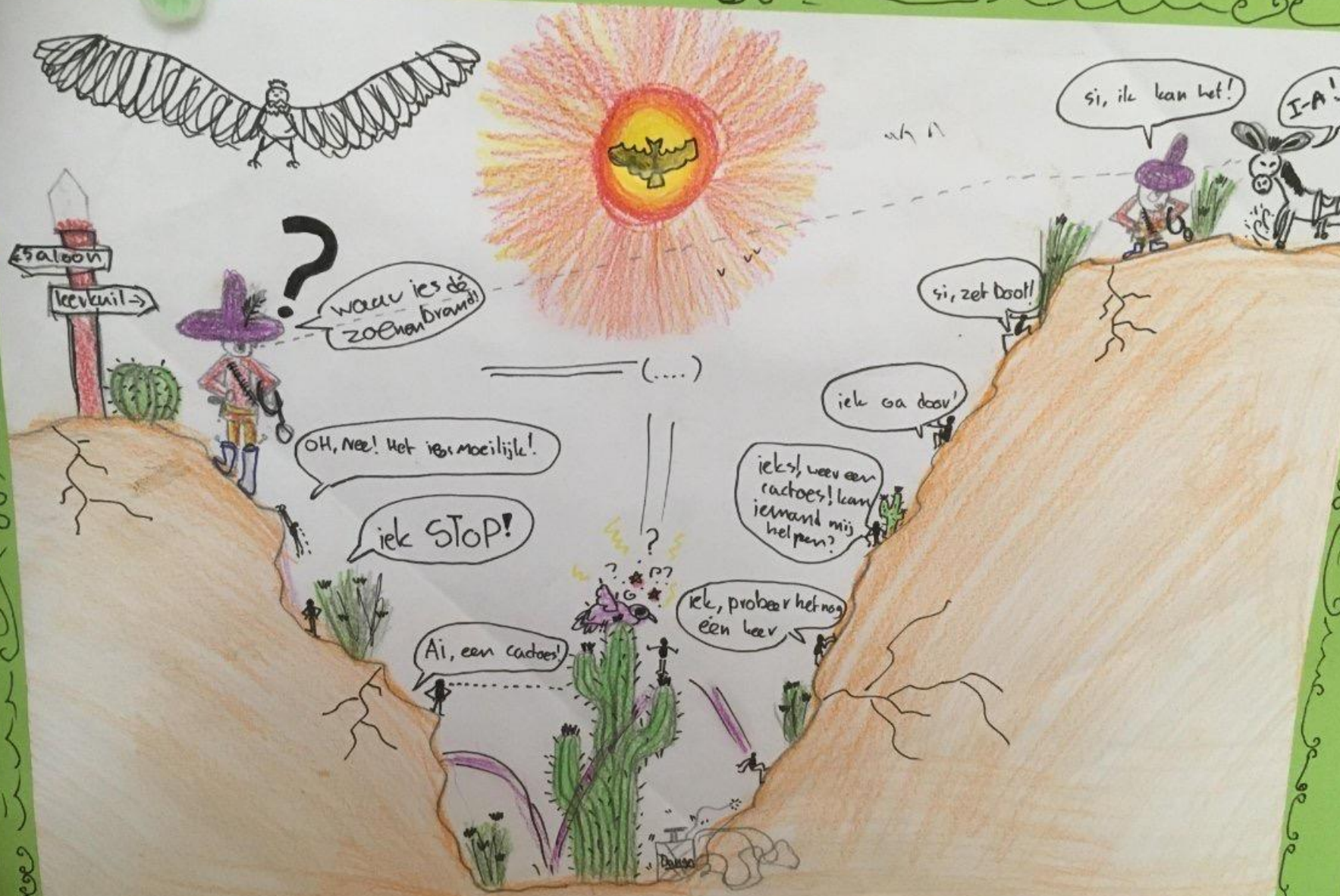

yes het
lukt

iemand
kan me
helpen

ik moet het
nog oefenen

ik ga
het toch
een keer proberen

si, ik kan het!

I-A!

si, zet doof!

iek ga doof!

ieks, weev een
rachoos, kan
iemand mij
helpen?

iek, probeer het nog
een kee

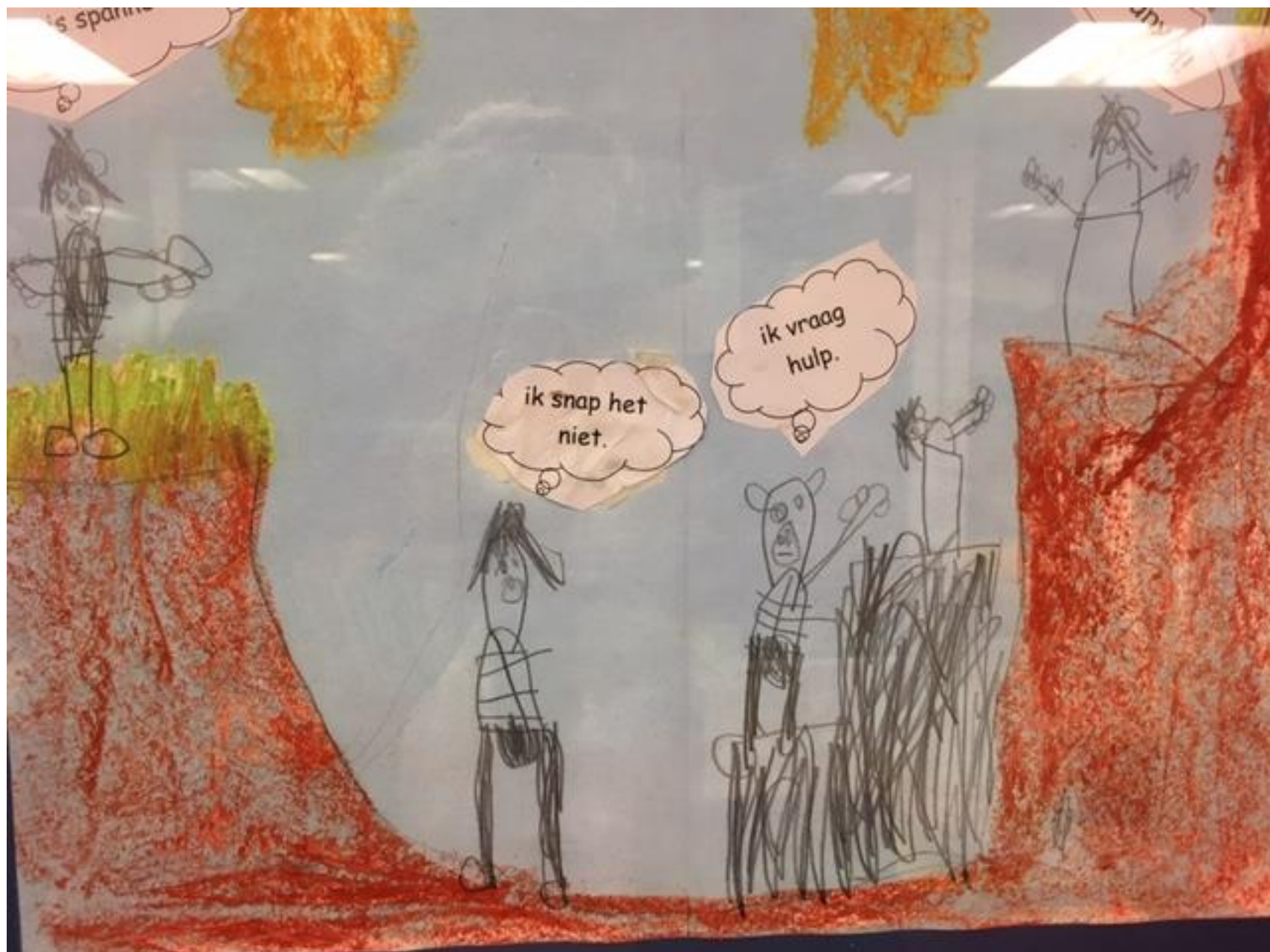
Ai, een cadoes!

iek STOP!

OH, Nee! Het is moeilijk!

waar is de
zoenbrand?

Saloon
leerkuil →

Ik train mijn
hersenen om
beter te leren.

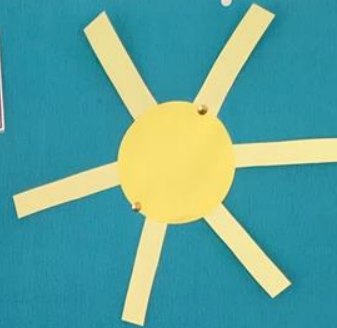
Ik kan het nog niet
.....maar met
doorzetten gaat
het lukken.

Fouten maken
mag. Het helpt mij
groeien.

Ik ben niet bang
voor een uitdaging.

Om te leren
ga je de Kuil
in!

Ik kan dit
nog

Dank je wel
voor je hulp!

We kunnen
samenwerken!

Ik ben
trots!

Ik ben
verdruf!

Ik ben
verbaasd!

Ik ben
verleerd!

Ik ben
boos!

Ik ben
bang!

Ik ben
bezorgd!

Ik

Ik ben
voldaan!

Ik ben
blij!

Ik ben
verbaasd!

Ik ben
opgewonden!

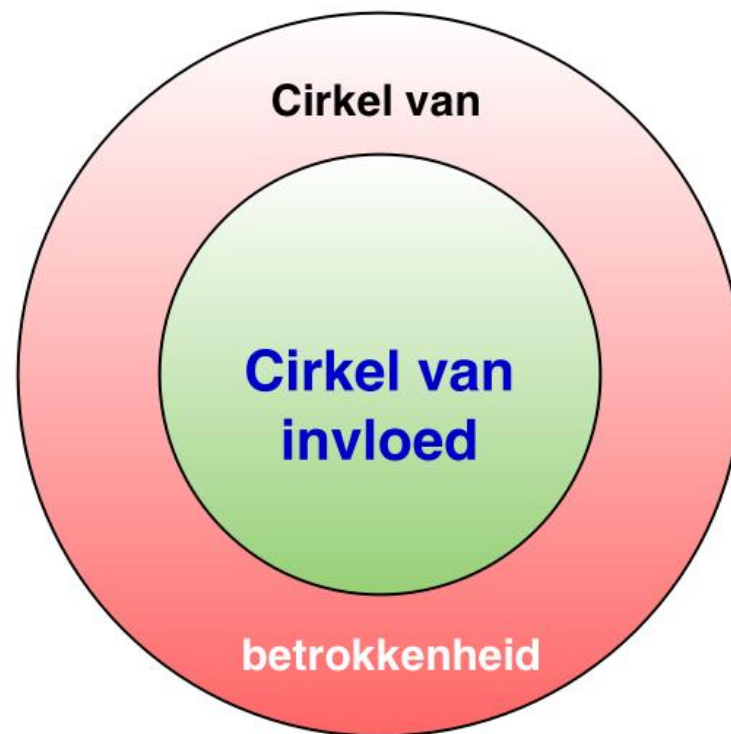
Tip: geef leerlingen zicht op 'leren''

- Wat is *leren* eigenlijk?
- Hoe ziet leren er uit?
- Wat moet ik daar voor doen?
- Welke strategieën zet ik in als ik *niet weet wat ik moet doen*?

*Fouten zijn kansen
om iets te leren*

Waar hebben wij invloed op? Wat werkt?

Executieve functies op een rij

- Responsinhibitie
- Werkgeheugen
- Emotieregulatie
- Volgehouden aandacht
- Taakinhibitie
- **Planning / prioritering**
- **Organisatie**
- Timemanagement
- Doelgericht gedrag
- Flexibiliteit
- Metacognitie

Executieve functie: *plannen en organiseren*

Leeftijd	3-5	6-9	10-13	14-17
	Aankleden Bouwen	Tafeltje organiseren Opruimen	Inschatten van tijd	Agenda beheer, korte en lange termijn
	Start met tijdsbesef	Beginnen met taak zonder specifieke planning	Planning voor huiswerk en taken Sparen	Planmatig werken / leren
	Kleine plannetjes bedenken	Tijdsbewaking ligt bij de leerkracht	Leerkracht verwacht planning	Balans school en vrije tijd

Executieve functie: *plannen en organiseren*

Bekijk het blad *planning en organiseren*:

Hoe
Wanneer
Waarom

is dit herkenbaar bij excellente leerlingen?

Vragen om over na te denken:

- Hoe verloopt de gemiddelde ontwikkeling?
- Wat is zichtbaar bij een ontwikkelingsvertraging?
- Wat zijn mogelijke oorzaken van onvoldoende groei?

Wat hebben zij dus nog nodig?

- Uitdagingen bieden
- Stimuleren van het maken van planningen
- Feedback op het plannen
- Beoordelingen op het plannen en organiseren

Weekschema pluswerk		Periode: week 3	Naam:.....		Groep: 8	
Vakgebied:	Materiaal:	Opdracht/pagina	Ik plan dit op (omcirkel):	Gedaan:	Dit wil ik leren: <i>Plannen en organiseren + Doorzetten als het moeilijk is</i>	Akkoord leerkracht:
Rekenen	WIG, blok 2	Les 1: opdr.5*- 6*- 7* Les 2: - Les 3: opdr 1 - 4 Les 4: opdr 6* - 7* Les 5: Meedoen met klas	Ma - di - wo - do - vr Ma - di - wo - do - vr Ma - di - wo - do - vr Ma - di - wo - do - vr	☐ op:.. ☐ op:.. ☐ op:.. ☐ op: vrijdag	Ik heb een tijdsinschatting gemaakt: JA/NEE Ik heb doorgewerkt: ☺ ☺ ☺ Ik heb moeten doorzetten: ☺ ☺ ☺ Mijn planning klopte met wat ik bedacht had: ☺ ☺ ☺	Akkoord: ☐ Beoordeling kwaliteit: ☺ ☺ ☺ Beoordeling werktempo: ☺ ☺ ☺ Beoordeling netheid: ☺ ☺ ☺ Beoordeling werkwijze: ☺ ☺ ☺
Rekenen +	Acadin	Gelatinuzzels gr 8 Keer en delen I (**) (<1uur)	Ma - di - wo - do - vr	☐ op:.. ☐ op:.. ☐ op:..	Ik heb een tijdsinschatting gemaakt: JA/NEE Ik heb doorgewerkt: ☺ ☺ ☺ Ik heb moeten doorzetten: ☺ ☺ ☺ Mijn planning klopte met wat ik bedacht had: ☺ ☺ ☺	Akkoord: ☐ Beoordeling kwaliteit: ☺ ☺ ☺ Beoordeling werktempo: ☺ ☺ ☺ Beoordeling netheid: ☺ ☺ ☺ Beoordeling werkwijze: ☺ ☺ ☺
Rekenen +	Acadin	Balken (**) (<1uur)	Ma - di - wo - do - vr	☐ op:.. ☐ op:..	Ik heb een tijdsinschatting gemaakt: JA/NEE Ik heb doorgewerkt: ☺ ☺ ☺ Ik heb moeten doorzetten: ☺ ☺ ☺ Mijn planning klopte met wat ik bedacht had: ☺ ☺ ☺	Akkoord: ☐ Beoordeling kwaliteit: ☺ ☺ ☺ Beoordeling werktempo: ☺ ☺ ☺ Beoordeling netheid: ☺ ☺ ☺ Beoordeling werkwijze: ☺ ☺ ☺
Aardrijkskunde+	Acadin	Als magma lava wordt SAMEN (***)(2-4uur)	Ma - di - wo - do - vr Ma - di - wo - do - vr	☐ op:..	Ik heb een tijdsinschatting gemaakt: JA/NEE Ik heb doorgewerkt: ☺ ☺ ☺ Ik heb moeten doorzetten: ☺ ☺ ☺ Mijn planning klopte met wat ik bedacht had: ☺ ☺ ☺	Akkoord: ☐ Beoordeling kwaliteit: ☺ ☺ ☺ Beoordeling werktempo: ☺ ☺ ☺ Beoordeling netheid: ☺ ☺ ☺ Beoordeling werkwijze: ☺ ☺ ☺
Evaluatie van deze week						
Leerling: Ik ben trots op: Volgende week ga ik werken aan mijn doelen: Tip voor mezelf om beter te leren plannen: Tip voor mezelf om beter door te werken:..... Tip voor mezelf om beter door te zetten:				Leerkracht: Ik heb de volgende tip voor je: Ik vind top:		Opmerking ouders: (graag voorzien van opmerking weer teruggeven aan de leerkracht)

Samenwerken met ouders

- Wat is het beeld op school?
- Wat is het beeld thuis?
- Hoe kan dat elkaar versterken?
- Wat verdient aandacht?

	Beeld op school			Beeld thuis			
	Executieve functies:	Sterk	Neutraal	Zorg	Sterk	Neutraal	Zorg
	16. Inhibitie ³⁻⁸ :in welke mate is een kind in staat impulsen te onderdrukken en te stoppen met bepaald gedrag wanneer de situatie dat vereist.						
	17. Cognitieve flexibiliteit ³ :in hoeverre heeft een kind moeite met verandering. Dit kan een verandering van situatie of activiteit zijn, maar ook een verandering van aanpak, denkwijze of onderwerp.						
	18. Emotieregulatie ³⁻⁸ : in hoeverre is een kind in staat om zijn/haar emoties in goede banen te leiden.						
	19. Initiatief nemen ³⁻⁶ :in hoeverre is een kind in staat om uit zichzelf te beginnen met een taak of activiteit. In hoeverre is een kind in staat om met nieuwe ideeën te komen, zelf antwoorden te bedenken of alternatieve oplossingen te verzinnen voor een probleem.						
	20. Werkgeheugen ³ :het werkgeheugen is een vorm van geheugen waarbij informatie tijdelijk wordt opgeslagen en bewerkt voor cognitieve taken. Wanneer het werkgeheugen niet optimaal functioneert komt dat vooral tot uiting bij activiteiten die meer dan een stap vereisen, het onthouden van instructies of het afmaken van tekensommen.						

	Beeld op school			Beeld thuis		
Executieve functies:	Sterk	Neutraal	Zorg	Sterk	Neutraal	Zorg
21. Planning- en organisatie-vermogen ³⁻⁶ :in hoeverre is een kind in staat om vooruit te denken, doelen te stellen en te anticiperen op wat er gaat gebeuren.						
22. Ordelijkheid en netheid ³ : hoe netjes is een kind bij het doen van huiswerk, het opruimen van spullen en het ordenen in het algemeen.						
23. Gedragsevaluatie/Bedachtzaamheid ³⁻⁶ :in hoeverre heeft het kind het bewustzijn van het effect dat eigen gedrag op anderen heeft en wat het effect is van het eigen gedrag bij bepaalde taken.						
24. Concentratievermogen ⁶⁻⁷						
25. Doorzettingsvermogen ⁴⁻⁶						
26. Handige balans in leiden en volgen (leiding nemen als dat kan, taken uitvoeren vlg aanwijzing als dat moet)						
27. Leermotivatie ⁴⁻⁶⁻⁷						
28. Plezier in moeilijke taken, diep denken						

Op grond hiervan....

- Samen conclusies trekken
- Onderwijsbehoeften neerzetten
- Kansen/ belemmeringen
- Planningen maken
 - Doelen stellen
 - Evaluatiemomenten
 - Etc.
- Mogelijkheden thuis bekijken (denk ook aan: hobby's, interesses, lessen, clubs, training etc.)
- En keuzes maken in aanbod, o.a. van Acadin

Tips

Bekijk je leerlingen eens m.b.t. de executieve functies

- Wat hebben zij nodig?
- Past het aanbod (nog)? Ook de Acadin opdrachten → filter
- Wat is voor hun de volgende stap?
- Hoe/waar kun je de samenwerking met ouders vinden?

